

SONET

Per **Osvald Cardona**

verses proves, subratllades. Jo li ho havia volgut fer veure, però ell defugia la qüestió. Perquè la poesia, fins i tot per els qui l'han pensada i escrita, reserva sempre noves sorpreses.

Per això, si en teoria (o en el desig) tots els versos de tots els poemes han d'ésser bons, en els sonets -almenys segons l'Arús-, no n'hi ha d'haver de dolents ni d'innecessaris. I ell, en els finals, s'esmera primordialment en l'harmonia. De vegades l'aconsegueix creant una sentència. El precepte de Boileau, que li és tan grat, apareix transcrit a la lletra: "Un bon sonet val per un llarg poema"; però també hi posa màximes de la pròpia invenció amarades d'un sentit clàssic o tenyides de la seva personal filosofia de distret somiador de versos i de poesia, quan li sembla que tan poc cas en faran: "Bell, però amarg, és somniar de dia".

Encara voldria esmentar el darrer vers d'un sonet seu que ja és clàssic i que, perquè li era molt grat, figurà als recordatoris dels seus funerals. Fixeu-vos com hi apareix una simetria de vocals tòniques reforçada per les pauses que condueixen als patètics mots finals i a la rima:

Tòt /al seu llòc, / com ara: /
tòt / menys jò.

Combinacions així no surten pas per voluntat, sinó que vénen per la cohesió del pensament amb les valors expressives del so. El poeta s'adona prou que s'han produït, i no és rar que això s'esdevingui en els versos que més afecten l'expressió dels sentiments en la sinceritat i la confiança. Vet aquí un text modèlic en la sobrietat i la discreció dels mots, en el seu tema constant de l'elegia, fins a ésser l'elegia d'ell mateix. Un diria que el poeta renuncià a gratient a tota provatura per romandre en aquest seu esperit clàssic, que es farà perdurable més enllà del nostre temps. I a part. les seves fogoses argumentacions teòriques, i la seva obra, són una vivent elegia de la forma.

POETA DEL SONET

Diuenge passat em comunicaren la mort del líric i crític de poesia Joan Arús. Visqué més de noranta anys. I fa poc vaig llegir a l'AVUI un article melangiós sobre el seu amic Agustí Esclasans. Fins els darrers dies de la seva existència va interessar-se per la vida cultural del país. Va ser un admirador constant de Josep Carner. Publicà diversos llibres de poemes; però la seva obstinada passió fou el sonet. "L'imperi del sonet" ha estat, potser, la seva obra més reeixida. I la seva doctrina adquirí gairebé sempre un to polèmic. Sinterressà, sobretot, per l'ordenació de la gràcia musical del vers. En articles i comentaris defensava la possibilitat d'un retorn al formalisme poètic. El sonet fou a Catalunya el pont a través del qual el floralisme caduc s'evadia cap el Noucentisme renovellador.

Joan Arús, en les seves notes sobre l'origen i evolució del sonet, analitzava no solament la natura del fenomen poètic, sinó tots els factors que intervenen en la constitució del poema clàssic. Podem estar o no d'acord amb les seves teories; però el seu consciencios estudi de les experiències poètiques és estimatiu.

El poeta de Castellar del Vallès creia que la bona poesia és fruit de selecció, no pas d'improvisació. Un moment de gràcia, de lucidesa d'esperit. Va escriure versos lleugers, però harmoniosos. Cantà l'amor i la

mort. Ell va definir-se més d'una vegada com una sonora caixa de ressonància. Començà essent un poeta de cançons i trobà finalment, en la natura, un simbolisme diàfan d'emocions sinceres. Fins els darrers dies de la seva existència lluità per tal de fer prevaler les seves idees, sobretot les poètiques.

Potser no va ser gaire comprès. Era irònic i sentimental. Deia les coses pel seu nom i s'entossudia en les seves dèries. Tanmateix, tot allò que va escriure sobre la poesia té un valor que caldrà estudiar algun dia. Sempre va ser fidel a la seva consciència i es mantingué independent, sense por, enfrontant-se gallardament al pas dels anys que no perdonen ningú. La seva vida no fou mai a l'altura dels seus cants. Potser algú dirà que la seva poesia no és del nostre temps; però jo crec que no hi ha poesia a deshora.

Del mestre en Gai Saber Joan Arús, n'hem d'esborrar les seves intemperàncies i recordar-lo com un líric i un estudiós de la poesia força estimable. Un poeta que sentí que el temps el despullava d'allò més bell que té la vida.

Descansi en pau.

Leandre Amigó

(Publicat a l'"AVUI"
18 de maig de 1982)